

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Georgikon Campus
Természetvédelmi mérnöki Szak

**Környezetgazdagítás hatása dzseládapáviánok viselkedésére a
Veszprémi Állatkertben**

Belső konzulens: Dr. Kovács Szilvia
egyetemi docens

Külső konzulens: Koloszar Anita
természetvédelmi referens

Készítette: Molnár Sarolta Sára
EAWAO2
Nappali

Intézet/Tanszék: Vadgazdálkodási és
Természetvédelmi Intézet
Természetvédelmi Biológia
Tanszék

Készthely
2022

Szakdolgozatomban a környezetgazdagítás hatását, szerepét és jelentőségét vizsgáltam, melyben a Veszprémi Állatkertben élő dzselada pávián tenyészcsoport volt segítségemre. Dolgozatom célja a viselkedésük megfigyelése mellett olyan sikeresen alkalmazható környezetgazdagító módszerek megvalósítása volt, melyek segítik az érintett faj változatos és természetes magatartásformáinak előhívását. Ha megfigyeljük egy állat viselkedését, abból sok mindent megtudhatunk életmódjára tekintettel, ami kulcsfontosságú egy faj megvédése szempontjából. A megfigyeléshez szükségem volt háttérinformációkra, mind a témával, mind az adott fajjal kapcsolatban. Miután ezt megtettem, utána néztem az állatkertek fejlődését, illetve szerepüket a természetvédelemben. Ezután részletesen bemutattam a dzselada pávián jellemzőit, melyek fontosak voltak témámmal kapcsolatban. A háttérkutatást követően elkészítettem környezetgazdagítási tervemet, mely során 8 gazdagítási módszert alkalmaztam, van, amit több fajta módon is megcsináltam. Megfigyelésemet 2022. április és szeptember között végeztem el. Minden évszakban egy gazdagítási napot tartottam és több mindent használtam fel egyszerre.

Három gazdagítási napot tartottam, melyek alkalmával több módszert alkalmaztam; többek között kognitív, érzékszervi és takarmány kategóriákban. Első gazdagításom alkalmával felhasználtam egy kongot, papírgurigákat és kettő kartonhengert. Minden tárgyat megtöltöttem táplálékkal és fő célom a táplálékszerző viselkedésük megfigyelése. A nyári gazdagítás alkalmával a kifutóba egy egész sárgadinnye, a kong, egy egész görögdinnye, kettő darab alma és egy lékelt görögdinnye került. A kongba takarmány került, mellyel az volt célom, hogy megfigyeljem a páviánok emlékező képességét. A gazdagítást szeptemberben végeztem el. Ezen gazdagítás alkalmával előtérbe került az érzékszervi-, illetve a fizikai környezet gazdagítása is. Itt 2 hengert használtam fel, melyekbe takarmány és különböző fűszerek kerültek. Fizikai környezet gazdagításaként a tobozokat használtam, melyekbe mazsolát raktam. A kukoricákat egyben helyeztem a kifutóba. Megfigyeléseimet lejegyeztem, mellette fénykép és videófelvételeket készítettem. Ezután ezt kiértékeltem és leírtam a tapasztalt magatartásformákat. Megvizsgáltam továbbá, hogy az alkalmazott környezetgazdagítási módszerek közül melyik a legsikeresebb, melyikkel foglalkoznak legtöbbször az állatok. A legtöbbször a dinnyével foglalkoztak, a legkevesebbet pedig a mazsolás tobozokkal.

A környezetgazdagítási módszerek alkalmazása nem hívott elő még nem tapasztalt viselkedésformát, viszont sikerült növelni a táplálékkereső és táplálékszerző magatartást. Az új tárgyak felkeltették a páviánok figyelmét. A papírgurigák segítségével a fiatal barna páviánok tudták hasznosítani azt játékos viselkedésükben. Kiemelhetők azok a

környezetgazdagítási módszerek, melyek zöldeket tartalmaztak, mivel a levéltáplálékokat tartják előnyben, és ebből kifolyólag több időt foglalkoztak azok megszerzésével.

Megfigyeléseim azt bizonyítják, hogy a Veszprémi Állatkertben élő barna páviánok kifutójának elhelyezkedése, berendezése és vegetációja az állatok jólétét biztosítva környezetgazdag életteret nyújt számukra és lehetővé teszi a természetes viselkedési formák gyakorlását. Következtetéseim között leírtam néhány ötletemet az egyébként változatos mászási lehetőségek, búvó- és pihenőhelyek további gazdagítására: például egy fedett, árnyékos helyet lehetne létesíteni, mely a nyári hőség ellen búvóhelyet biztosítana az állatoknak. Fontosnak tartanám továbbá, hogy több növényt helyezzenek el a kifutóba. A kutatásomban kitűzött célokat sikerült elérnem.

Szakedolgozatomat egy Dian Fossey idézettel szeretném lezárni: *„Ha egy fajt meg akarunk menteni a kipusztulástól, feltétlenül azzal kell kezdenünk, hogy megóvjuk az élőhelyét”*.